

Färdplan för att fördubbla svensk elproduktion till 2030

För klimatet, konkurrenskraften och utfasning av rysk fossil energi

Centerpartiet

Inledning

Klimatkrisen är akut. Utsläppen ökar och isarna smälter i en rasande takt. Runt om i världen drabbas människor och djur av extremtorka, översvämningar och vattenbrist. Vi ser allt oftare stora bränder som förstör värdefull natur i Sverige och i resten av världen. IPCC:s senaste klimatrapport är tydlig. Det är nu eller aldrig för klimatet. Om vi inte nu agerar kraftfullt, konstruktivt och gemensamt globalt, i EU och i Sverige riskerar vi permanenta förändringar. Skador som aldrig går att återställa.

Vi står inför flera stora utmaningar. Rysslands invasion av Ukraina som orsakat tusentals människors död och tvingat miljontals människor på flykt, finansieras indirekt av EU:s import av ryska fossila bränslen. Det är skamlöst, så kan vi inte ha det. Vi måste minska utsläppen av växthusgaser och begränsa den globala uppvärmningen till under 1.5 grader. Och vi måste göra EU oberoende av fossil energi, i synnerhet den blodbesudlade gasen och oljan som nu importeras från Ryssland.

Centerpartiet har i många år drivit på och lagt konkreta förslag för ökad elproduktion, för klimatsmart och hållbar energi i Sverige och i EU. Nu måste vi fortsätta ta nya steg framåt. Det är ingen omöjlighet, det har hänt mycket på klimatområdet de senaste åren. EU:s handel med utsläppsrätter har visat sig vara ett effektivt styrmedel för att minska utsläppen och just nu pågår förhandlingar om att bredda systemet till att även omfatta byggnader och transporter. Sverige är världsledande i utvecklingen av nya metoder och innovationer som klimatsmart stål och cement, smarta batterier och biodrivmedel. Men elbilarna ska laddas, industrin ska elektrifieras och det kommer krävas mycket mer elektricitet om vi ska klara omställningen från fossilt till klimatsmart.

Därför presenterar Centerpartiet denna omfattande färdplan, för en fördubblad svensk elproduktion till 2030. I vår färdplan har vi samlat både befintliga och nya förslag som syftar till att få ett robust svenskt elsystem, mer billig, grön och utsläppsfri el, och en snabb utbyggnad av det förnybara. Förslag som tillsammans möjliggör en framtida elproduktion på minst 330 TWh. En fördubbling från dagens produktion.

Men vi vill också, med detta som grund, se nya energisamtal mellan riksdagens partier, med målet att enas kring en ny energiöverenskommelse. Så snart som det bara går. Samtal där vi kan lägga prestigen åt sidan och ge klimatet, hushållen och företagen en långsiktigt hållbar och brett förankrad energipolitik,

För klimatets, konkurrenskraftens och Sveriges bästa.

Förslag

1. Öka produktionen av klimatsmart energi

Vind

Havsbaserad vindkraft producerar bara runt 1 TWh per år idag, men potentialen är enorm. Ansökningar har kommit in för att bygga ny havsbaserad vindkraft om uppåt 350 TWh, varav 20 TWh ligger på regeringens bord. Enligt Energiforsk kan 70 TWh anslutas direkt till elnätet utan större åtgärder, vilket motsvarar elanvändningen för 14 miljoner villor under ett år. Centerpartiet vill accelerera byggandet av vindkraft till havs för att nå ett mål om 70 TWh havsbaserad vindkraft till 2030. Centerpartiet vill också fortsätta utbyggnaden av vindkraft på land och vill därför se ett mål om 80 TWh landbaserad vindkraft till 2030, varav 20 TWh har potential att byggas ut redan de första tre åren.

Centerpartiets nya förslag:

- Genomför EU-kommissionens förslag till snabbspår för förnybar energi, REPowerEU: ringa in lämpliga land- och havsområden och påskynda tillståndprocesser.
- Skapa ett snabbspår för att ersätta äldre vindkraftverk med nyare, större verk som genererar mer energi.
- Statligt stöd ska tilldelas kommunerna för att uppdatera sina vindkraftsplaner med 100 miljoner kr.
- Kommunerna ska uppdatera sina planer för vindkraft med hjälp av EU-kommissionens kartläggningar för snabb utbyggnad.
- Förenkla och snabba på utbyggnaden genom att återinföra vindkraftssamordnarna som regeringen avskaffade vid årsskiftet.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Regeringen ska omgående godkänna inkomna ansökningar för vindkraft. Regeringen och Svenska kraftnät ska prioritera havsbaserad vind i södra Sverige.
- Se över lagstiftningen som hämmar investeringar och skapar osäkerhet för företagen.
- Minska vindkraftens störningar för närboende. Det ska bli möjligt att stänga av varningsbelysning när det inte finns några flygplan i närheten.
- Se över gränserna i nätregleringen för att inte befintlig vindkraft ska minska sin produktion av lönsamhetsskäl

Uppskattad kostnad: minst 122 miljoner kronor.

Vatten

Vattenkraften är en stor och pålitlig del av Sveriges elproduktion, som har potential att producera ännu mer. Enligt en studie från Skellefteå Kraft och Sweco går det att höja effekten i de tio största älvarna med 24 procent. Vattenkraften kan bidra med mer effekt, samtidigt som vi värnar miljö- och biologisk mångfald.

Centerpartiets nya förslag:

- Regeringen ska ta fram en plan för att nyttja vattenkraftens maxkapacitet.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Stoppa omedelbart omprövningar av vattenkraftens miljötillstånd.

Sol

Sol är billigt att installera och går att bygga på allt från glesbygdens fält och lador till tak i Stockholms mest tätbebyggda områden. Det är också en energikälla som privatpersoner snabbt, enkelt och billigt kan bidra med på egen hand.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Slopa skatten för produktion av sol för eget bruk.
- Ge skatteavdrag till personer som äger andelar i mindre solcellsanläggningar på flerfamiljshus.
- Underlätta för dem som vill investera i gemensam solenergianläggning (solkooperativ).

Uppskattad kostnad: minst 20 miljoner kronor.

Biodrivmedel

Sverige producerar ingen olja men vi har vår skog och vår jord. Genom att ta tillvara på restprodukter från skogsindustrin och jordbruket kan Sverige producera mer drivmedel från förnybara källor. Det är bra för miljön och för rikets säkerhet.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Regeringen bör ta fram en ambitiös och långsiktig strategi nästa mandatperiod för att öka den inhemska biodrivmedelsproduktionen, med målet att Sverige ska bli en nettoexportör.
- Inför ett investeringsstöd för anläggningar som producerar förnybara drivmedel inom ramen för industrilivet.
- Inför ett långsiktigt produktionsstöd för ny produktion av biodrivmedel. Producenten ska under tio år garanteras mellanskillnaden gentemot fossila bränslen.

Uppskattad kostnad: 2,3 miljarder kronor.

Biokraft och biogas

Mer än en tredjedel av Sveriges energianvändning kommer från bioenergi. I elsystemet är den förnybara och stabila biokraften viktig. Biokraft genereras från bland annat avfall och restprodukter inom skogsindustrin, samt biogas från gödsel och matavfall. Biokraften producerade omkring 13 TWh 2021, och det finns stor potential att öka produktionen.

Biogas är ett viktigt alternativ för att ersätta naturgasen. Den är både klimatsmart och resurseffektiv eftersom den framställs från bl.a. gödsel och matavfall. Centerpartiet vill fördubbla biogasproduktionen till 2030 för att snabbt bidra med nya, hållbara alternativ till den ryska gasen.

Centerpartiets nya förslag:

- Ta fram fler incitament för att producera mer biokraft och ta tillvara på den vi redan har.
- Förenkla för småskalig produktion av biogas på gårdsnivå.
- Slopa skatten på bio-oljor för elproduktion och uppvärmning.
- Gör det tillåtet att köra tyngre gas- och elbilar med B-körkort. På så vis blir de mer konkurrenskraftiga.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Låt effektreserven bli förnybar. Ersätt den fossila oljan i effektreserven – de kraftverk, exempelvis i Karlshamn, som sätts igång när det är väldigt kallt eller liknande – med förnybara alternativ.
- Gör det lagligt att förändra effektreserven så att den består av mer än bara kraftverk, exempelvis genom en kombination av vindkraft och batterier.
- Erbjud statliga lån, krediter och riskdelning till producenter av förnybara gaser, i enlighet med Biogasmarknadsutredningens stödpaket II.

Uppskattade kostnad: minst 10 miljoner kronor i slopad skatt på biooljor.

Kärnkraft

Kärnkraften kommer att spela roll för svensk elförsörjning för ett antal år framåt och Centerpartiet kommer fortsatt inte medverka till politiska beslut som i förtid stänger svensk kärnkraft. Det har varit vår linje i de energiöverenskommelser vi slutit sedan 2009 och framåt – kärnkraften får växa på egna meriter. Med tanke på hur lång tid det tar att bygga ny kärnkraft kan inte nya reaktorer på kort sikt ersätta fossil energi från Ryssland. Det går inte heller att återstarta nedlagda reaktorer. Men däremot är det möjligt att producera mer el i de reaktorer som redan är igång i Sverige.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Att befintliga reaktorer utnyttjas fullt ut. Idag skulle ytterligare 2 TWh kunna produceras bara genom effekthöjande åtgärder. Sverige behöver klimatsmart el för minskade klimatutsläpp och ökad elproduktion. Centerpartiet kommer inte medverka till en förtida nedstängning av kärnkraften genom politiska beslut.

2. Rusta upp elsystemet

Kapa regelhinder för nya investeringar i förnybar energiproduktion

Centerpartiets nya förslag:

- Inför ett snabbspår för förnybar energiproduktion i linje med EU-kommissionens förslag nästa mandatperiod.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Kapa regelhinder som står i vägen för investeringar i grön teknik och energiproduktion genom att reformera miljötillståndsprocesserna.
- Gör det möjligt för domstolar och myndigheter att väga in ett projekts klimatnytta när de fattar beslut.

Uppskattad kostnad: 100 miljoner kronor för att stärka domstolars och myndigheters kompetens.

Effektivisera energianvändningen i hela samhället

Centerpartiets nya förslag:

- Öka anslagen till energiforskningen med 390 miljoner kr till år 2024.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Utvidga det gröna avdraget till att omfatta energieffektiviserande åtgärder i hemmet. Idag sänker Centerpartiets avdrag skatten för installation av solceller, batterier för lagring av egenproducerad el eller laddning för elfordon.
- Inför kortare avskrivningstider på miljö- och klimatsmarta investeringar, som exempelvis energieffektivisering.

Uppskattad kostnad: 420 miljoner kronor.

Bygg lokalt stöd för ny produktion och nya nät

Centerpartiets nya förslag:

- Svenska kraftnät ska ge svenskarna 12 miljarder kronor i återbäring på fjolårets höga elpriser.

Centerpartiets befintliga förslag:

- Ge närboende, inte bara markägare, ersättning när de påverkas av exempelvis vindkraftverk.
- Ta fram incitament för att stärka den lokala acceptansen för ny vindkraft och att kommunala veton kommer in tidigare i planeringsprocesser.
- Utred om markägare kan få ersättning när elnät byggs på deras mark.

Förbättra regeringens och myndigheternas styrning

Centerpartiets befintliga förslag:

- Skapa tydligare ledarskap och ansvar på myndighetsnivå. Sätt upp ett ambitiöst planeringsmål för att elsystemet år 2040 ska kunna inrymma minst 330 TWh. Det innebär mer än en fördubbling från idag.
- Svenska kraftnät måste snabbt investera i åtgärder för att lösa flaskhalsar i systemet och få ett mer långsiktigt ansvar för pålitlig elförsörjning.
- Skapa ett mer flexibelt system med energimarknadslösningar som lagrar när användningen är låg och är pålitligt när användningen är hög.
- Bygg ut energilagringen i form av batterier och vätgas för att jämna ut regionala skillnader och undvika tillfällig energibrist.
- Förbättra distributionen. Sverige producerar ett överskott men överföringen från platser där energi produceras till där den konsumeras är undermålig.

3. Blixtinkalla till nya energisamtal

Centerpartiet presenterar en mängd förslag för att minska de globala växthusgasutsläppen samtidigt som vi rustar Sveriges energisystem, ökar den fossilfria elproduktionen och hanterar den energikris som Putinregimen orsakat. Men vi kan inte genomföra dem på egen hand och vi har inte alla svar. Därför vill vi att regeringen blixtinkallar riksdagspartierna till energisamtal för att komma fram till gemensamma lösningar för Sveriges bästa. Det är bråttom.

<u>Åtgärd</u>	<u>Kostnad</u>
Vindkraft	Minst 122 miljoner kronor
Solenergi	Minst 20 miljoner kronor
Biodrivmedel	Minst 2,3 miljarder kronor
Biokraft och biogas	Minst 10 miljoner kronor
Kapa regelhinder för nya investeringar i förnybar energiproduktion	Minst 100 miljoner kronor
Energieffektiviseringar	Minst 420 miljoner kronor
<u>Totalt kostnad</u>	<u>Ca 3 miljarder kronor</u>
Återbäring till konsumenterna	12 miljarder kronor
<u>Sammanlagt</u>	<u>15 miljarder kronor</u>